

Štampa vsak četrtek in
velja za poštno vred ali
v Mariboru s pošiljanjem
na dom za celo leto 12 din.,
pol leta 7 din., četrt leta
4 din. Izven Jugoslavije
25 din. Naročnina se pošlje
na upravištvu „Sloven-
skega Gospodarja“ v Mari-
boru, Koroška cesta št. 5.
List se dopušča do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Pečatna v državi SHS pavžalirana.

Uredništvo: Koroška cesta
št. 5, Rokopisi se ne vra-
čajo. Upravištvu spreje-
ma naročnino, inserate in
reklamacije. Cene insera-
tov po dogovoru. Za več-
kratne oglose primeren
popust. Nezapri reklama-
cije so poštno proste.
Celoviti račun poštnega
urada Ljubljana št. 10.603.
Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

3. številka

Maribor, dne 19. januarja 1922.

53. letnik.

Pritisk davčnega vijaka.

V zadnji številki Slovenskega Go-
spodarja smo poročali, kako davčni u-
radi samovoljno, na podlagi plačil-
nih nalogov l. 1921 brez vednosti ce-
nilnih komisij pošiljajo urjatve za pla-
čilo dohodninskega davka že za leto
1922. O tej zadevi smo te dni prejeli
veliko pritožb davkoplačevalcev, od
katerih zahtevajo davkarje ogromne
svote. Tako n. pr. firja davčni urad
v Mariboru od srednjega posestnika
Dr., da bi moral plačati za leto 1922
48.000 K davka na račun l. 1922. —
Mož ima 30 orlov hribovitega po-
sestva. Če je svota 48.000 K predpisa-
na za prvo četrtletje 1922, potem bo
Dr. moral letošnje leto zanesti na
davkarje nič manj nego približno
48.000 K. Kje jih bo pa neki vzel? —
Drugi slučaj: Uboga vdova, ki ima
samo 4% orla posestva, bi po listku,
ki ga je dobila od davkarje, morala
plačati od meseca januarja za leto
1922 2340 K davka. Dosedaj je vsako
leto plačevala samo po 150—160 kron.
Od kod naenkrat tako visoki predpis?

Stvar je ta-le: Davčni uradi ima-
jo premalo denarja, državne kase so
vsled slabega gospodarstva demokrats-
ko-samosvojne državne vlade in upra-
ve prazne. In davčni uradi so mnen-
ja: kmet in obrtnik kar plavata v ti-
sočaku in halo z davčnim vijakom
nad njega.

Kakor smo že v Slov. Gospodar-
ju z dne 12. januarja t. l. pisali, je
tako postopanje davčnih uradov neza-
konito. Čemu so si davkoplačevalci v
Sloveniji izvolili cenilne komisije? —
Ali menda samo za to, da jih imajo
na papirju? Davčne oblasti naj skli-
če cenilne komisije in edino izvolja-
ni zastopniki ljudstva imajo odločati.
Zna se bo v letu 1922 predpisala do-
hodnina, ne pa posamezni uradniki.
Saj se letos dohodnina ne sme več
odmerjati po istem ključu, kot l. 1921.
Pri letošnjih predpisih dohodnine je
merodajen neobdajljiv znesek čistega
dohodka 10.000 K in ne več 4800 K.
Tudi vojni davek to leto odpade. Kdo
je torej dal davkarjem pravico, kar
po Novem letu na podlagi lanskih do-
hodninskih predpisov davčni vijak ta-
ko neopravičeno in neusmiljeno na-
viti?

Poslanec Slov. ljudske stranke dr.
Josip Hohnjec se je na številne osebe
in pismene pritožbe, ki so mu bile
predložene, pritožil na delegacijo fi-
nanc v Ljubljani. Te dni je dobil od
delegata dr. Savnika ta-le odgovor:

„Čim je bil objavljen začasni za-
kon o proračunskih dvajstinkah z
dne 27. junija 1921, s katerim je bil

zvišan davčni minimum na 10.000 K,
sem takoj odredil, da se iztirjanje do-
hodnine za leto 1921 prilagodi novim
zakonitim določbam. Z odlokom dele-
gacije z dne 26. julija 1921 št. 71 —
2423-1 sem namreč naročil vsem dav-
čnim oblastem in davčnim uradom,
naj iztirjajo dohodnine za leto 1921
po višini predpisa za prejšnje leto
(1920) z ozirom na zvišanje davčnega
minima odgoode do definitivnega pred-
pisa za leto 1921, ako zadnji predpis
s pribitki vred ni presegel svote 300
K; davčni zavezanec, katerim se je
zadnji predpisala dohodnina v taki
izmeri, so bili po cit. finančnem zaku-
nu predvidoma oproščeni dohodnine
za leto 1921, ako se niso njihove pri-
dobitne razmere izboljšale.

Po določilih začasnega zakona z
dne 27. junija 1921 bi odpadlo približ-
no polovica vseh onih davčnih obve-
zancev, katerim se je l. 1921 predpi-
sal dohodninski davek. Ker se davčni
uradi ne ravna po teh zakonitih do-
ločilih marveč proti njim, je sedanje
iztirjevanje dohodnine gotovo nezako-
nito. Čudno je, da se je finančni de-
legat lepo tiho izognil vprašanju o ce-
nilnih komisijah. Gospod narodni po-
slanec dr. Hohnjec je v svojem pismu
z dne 10. januarja naravnost zahtev-
val od finančnega delegata: „... da
se temu postopanju takoj napravi ko-
nec ter da se dohodnina predpisuje
kako to zahteva zakon, ne pa po po-
jubi volji uradništva, marveč v soglas-
ju s cenilnimi komisijami“. Na to
vprašanje pa g. dr. Savnik ni odgo-
voril. %

Kaj je našim ljudem storiti? Ako
dobriš ček od davkarje in zahtevajo,
da plačaš dohodnino za leto 1922, poi-
di na davkarje in povej tam gg. urad-
nikom, da pred 1. februarjem 1922
sploh nimajo nikjer pravice zahtevati
od koga plačilo dohodnine, ker se je s
1. februarjem poteklo 1. četletni rok
za plačevanje davkov. Od 1. do 14.
februarja pa še ima vsakdo pravico
se pritožiti proti previsoki odmerjene-
mu davku. Če pa davčni uradi in dru-
ge državne blagajne nimajo denarja,
tega pač niso krivi davkoplačevalci,
vsaj slovenski ne, temveč sedanja na-
ša vlada, ki tako slabo gospodari, ka-
kor redko katera druga na svetu.

Da ne pišem teh vrst menda iz
kakega strankarskega namena, ampak
edino radi tega, ker se ljudem godi
velika krivica, kar dokazuje tudi pi-
sava drugih listov. Tako n. pr. piše
celo „Slov. Narod“: „Pri nas se v
zadnjem času predpisujejo ljudem ta-
ki davki, da se ljudje onesveščajo, ko
dobijo plačilne naloge. Najbolj čudno
pri tem pa je, da je ta davčni vijak

najhuji pri malih ljudeh, ki jedva ži-
ve od svojega zaslužka, dotim pred-
pisuje davčna oblast posameznikom,
ki so splošno znani stotinski milijon-
arji na davkih naravnost smešne
svote. Ta davčni vijak čisto nič ne
vpoštevaja dejanskih razmer in ki ho-
če iz malih davkoplačevalcev izpreša-
ti več, kakor imajo sploh premoženja,
je največja nesreča za našo državo,
ker bo polagoma pri nas spravil vse
dosedaj še najbolj zanesljive ljudi v
širokih slojih našega ljudstva v proti-
državni tabor. Opozorjamo državno o-
blast na to dejstvo, naj za Boga ne
prenapenja strun, in je svarimo, ker
bi lahko rodilo silno zlo. Napravite
konec naravnost blaznim izrodem na-
vijalcev davkov, ki so se razpasli e-
dino in izključno v bedni Sloveniji.“

S temi besedami je „Slov. Narod“
najhuji obsodil demokratsko in samo-
stojno-kmetijsko stranko, ki sta kri-
vici da davčni vijak tako neusmiljeno
pritiska slovensko ljudstvo vobče in
posebej slovenskega kmeta. Ti dve
stranki nosita popolno odgovornost za
ogromna bremena, ki se v protislovju
proti obstoječim zakonom nalagajo na
semu kmetu in obrtniku.

Mi pa, ki smo vedno bili na sta-
lišču da se morajo davki izenačiti v
celi državi in da se gospodarsko sa-
bi Sloveckji ne smejo nalagati največ-
ja bremena, opozorjamo naša davčna
oblasta in davčne urade, naj pogle-
dajo malo preko Save in Donave, da
bodo spoznali in vedeli, kako in kate-
ri davki se tamkaj predpisujejo in iz-
tirjujejo. Morda bodo takrat spoznali,
kako blazni izgredi navijalcev davkov
zadogajajo v naši bedni Sloveniji.

Tem blaznim izgredom mora en-
krat biti konec! Do gologa se odrei-
mo damo! Z vse odločenostjo zahteva-
mo, od davčne oblasti, da se pri pred-
pisovanju osebnodohodninskega dav-
ka natanko drži določil zakona. Za-
kon pa določa, da se brez cenilnih ko-
misij ne sme predpisati dohodninski
davek.

Gospodje absolutisti pri davčni o-
blasti, držite se zakona! Brez cenil-
nih komisij se ne sme predpisati do-
hodninski davek. Cenilne komisije
imamo. Zakaj jih potiskate ob stran?

V boj proti velekapitali- zmu!

Šliha, katero nam nudi naša „os-
vobojena“ domovina, je žalostna. Ka-
nokoli pogledamo — vidimo nezado-
voljstvo, ki prekipeva na vseh koncih
in krajih. Kmet, posestnik, ječi in sto-
ka pod ogromno težo neznosnih davč-

nih bremen, mala obrt se zviha v svo-
jih težavah, delavec in nižji uradnik
pa se v mestih čedalje bolj pogrezata
v morju draginje. Vsi čulimo to mrz-
lično naraščanje cen; kar si še več-
raj lahko kupil v kronah, moraš da-
nes plačevati v — dinarjih, pri vsem
tem pa si na milost in nemilost izro-
čen oderuskemu velekapitalu, ki do-
loča cene po svoji lastni volji. Če si
ogledamo gospodarski položaj našega
kmetijskega ljudstva, vidimo, da ni opa-
zovati tistega obnovitvenega dela, ki
tako ga po „osvobojenju“ po vsej pra-
vici pričakovali. In to je popolnoma
naravno! Davčni vijak, draginja, vi-
soke delavske mezde, vse to je kmeta
v zadnjih dveh letih tako utrudilo, da
ni mogel misliti na nabavo novega go-
spodarskega orodja, strojev, prezido-
vanje gos. odarskih poslopij itd. Pri-
šlo je celo tako daleč, da ni mogel na-
staviti sebi in svoji družini niti potre-
bne obleke in obuvala! Kar je popra-
vi in po dolgem premišljevanju naku-
pil, je bilo nujno potrebno in ni trpe-
lo nikakega odlaganja. Če je pa ho-
tel svoje račune poravnati, si navad-
no ni mogel drugače pomagati: dvi-
gal je svoje borne prihranke in jih je
tržkega srca nosil v davkarjo, k tr-
govcu in obrtniku. V takih razmerah
je bilo našemu kmetickemu ljudstvu —
vako gospodarsko procvitanje onemo-
gočeno. Tisti, ki so brezsmiselno na-
lagali kmetu davčna bremena, so re-
li: Mi živimo v agrarni državi in
kmetijskega staleža je največ. In zato
naj plačuje kmet. Ako je lok preveč
napet, se zgodi, da navadno — poči.
Naši oblastniki se pa ne zavedajo da-
lekosežnosti svojih pretiranih zahtev
in zato se naj ne čudijo, če se bo naš
kmet pod ogromnim bremenom — zru-
šil.

Velekapital se organizira.

Ako prideš dandanes v naša slo-
venska mesta, opaziš na vsakem va-
kalu kako banko. Pred vojno so n. pr.
v Mariboru obstojale samo tri banke.
Danes jih šteemo v tem mestu že 6,
in prav kmalu jih bo 10. Kaj pomeni
to? To so zunanja, vidna znamenja
organiziranega velekapitala. Banke ra-
stjejo, kakor gobe po dežju. In vsaka
paučna podružnica, ki se pojavi v na-
ših mestih, je nova pijavka, ki izso-
sava iz gospodarskega telesa našega
ljudstva vse tisto, kar mu je za uco-
van razvoj najbolj potrebno: njegove
srčno kri. Kruti velekapitalizacija
vzroča nobenih ozirrov. Če treba — in
na žalost se to dogaja — se ta vele-
kapital odeva v vse mogoče barve. In
v narodne, samo da pride do svojih
aljev. Res je sicer, da se širi in uti-
tuje velekapital tudi v ostalih državah

Laklad na otoku.

iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

XXIII.

Gunnov čoln je bil sicer zelo la-
hek in kakor nalašč narejen za fanta
moje vel'kosti in teže. Ampak muhast
je bil de'skrajnosti. Krmaril in veslal
sem kolikor sem hotel, vedno je šel —
svota pota in se suknil na vse mogo-
če strani. Čelo Ben Gunn mi je poz-
ne priznal, ka je njegov čolnič „tr-
mast in svo eglaven, dokler ne poznaš
njegovih muh.“

In njegovih muh seveda nisem po-
znal. Plul je vse drugam, le tja ne,
kamor sem hotel jaz.

Moja sreča je bila, da me je ose-
ka nesla seboj, tem hitreje, čim dalje
sem, rišel ven na morje. Pomagal sem
si še z veslanjem in ni bilo dolgo, pa
sem trčil ob ladjo pri njenem zadnjem
delu.

Poiskal sem sidrovo vrv. Napeta
je bila kakor tetiva na loku, tako
močno je pod vplivom oseke ladja v-
lekla za sidro. Krog nenege trči
šumela in žuborela voda kakor v gor-
skem potoku. Enkrat bi krepko poteg-

nil z nožem — in „Hispaniola“ bi od-
nesla oseka v nočno temo —.

Pa spomnil sem se, da je napeta
sidrova vrv, ako je hipoma prerežeš,
nevarna, kakor zdivjan konj. Če bi jo
sedajle presekali, bi sunila čoln in me
vrgla kdove kam po morju —.

Moj načrt je bil neizpeljiv. Opu-
stiti bi ga bil moral, da mi ni prišel
na pomoč srečen slučaj.

Lahni večerni jugozapadnik se je
po noči izprevrnil v krepke veter. Se
sem gremišljeval, kaj mi je storiti, ko
čutim, da vrv v moji pesti popušča. —
Veter je gnil ladjo proti oseki in ni
več vlakla s toliko silo za sidro.

Držeč se z eno roko za vrv, sem
z drugo poiskal nož, si ga z zobmi od-
pri in počasi prerezoval debelo sple-
tinino, dokler ni visela ladja le samo
še na dveh tankih plemenih. Nato sem
sedel in mirno čakal, da prerežem tu-
di nje, kadar bi napetost še bolj po-
puštila.

Hripavi glasovi so doneli iz kabi-
ne. Do tedaj nisem pazil nanje, ker
sem bil preveč zamišljen v svoje de-
lo. Ko pa sem mirno sedel v čolnu,
se mi je zbudilo zanimanje zanje.

Dva sta bila v kabini. Po glasu
sem spoznal čolnarja Izraela Hands.

Njegov tovariš je bil moj prijatelj od
sinoči, tisti z rdečo čepico. Oba sta
bila pijana. In še sta pila, ker prav-
kar je eden izmed njiju odprl okno in
z odurno kletvico vrgel nekaj ven v
morje. Zdelo se mi je, da je bila praz-
na steklenica.

Pa nista bila samo vinjena, tudi
hudo v laseh sta si bila. Kletvice so
padale kakor toča in zdajpazdaj sta se
tako divje razpalila, da sem vsak čas
pričakoval krvavega pretepa. Pa vsa-
kkrat sta se spet pobotala in giaso-
vi so se za nekaj časa pomirili, dok-
ler ni prišlo do novega izbruha.

Na obali je žarel ogenj, pri kate-
rem so taborili u. orniki. Nekdo je pel-
tivjo, otožno pesem z breščnim gla-
som.

Nov sanek vetra je prišel od ju-
gozapada, zato se je „Hispaniola“ po-
maknila bliže sidru. Vrv je popustila
— in z enim samim krepkim udarcem
sem presekala zadnje vezi med ladjo in
sidrom —.

In oseka je pograbila „Hispanio-
lo“, zaplula je in počasi odplula v no-
čno temo —.

Moj čolnič je butal ob ladijske ste-
no, vsak trenutek sem pričakoval, da
se bo prevrnil. Zastonj sem se trudil,

da bi ga odrinil od ladje, tesno se je
je držal in plaval z njo. Edino, kar
sem mogel storiti, je bilo, da sem po-
časni drsal ob steni proti zadnjemu
konec ladje.

Pri tem mi je prišla pod roko vrv,
ki je visela od krova. Pognal sem jo,
samo ne vem zakaj.

Radovednost mi ni dala miru. —
Kaj ko bi splezal po vrvi in si prive-
ščil pogled skozi okno kabine —?

Prijel sem za vrv, se potegnil z
rokami kvišku, višje in višje —.

Eden sam pogled mi je bil zado-
st, saj tudi nisem smel dalje ko za
trenutek viseti v tej nevarni višini.

In kaj sem videl pri svitu motne
brleče, gugajoče se kabinske svetilj-
le?

Čudno se mi je zdelo, da stražni-
ka — kajti za stražo ju je pustil Sil-
ver na „Hispanioi“ — še nista opazi-
la, kaj se godi z ladjo.

Pa kako bi tudi —.

V besni, smrtni borbi je držal —
drug drugega za vrat, njune oči so
bile izbulene od pijanosti in togote,
njuna obraza krvavordeča in zabuhla.

Dovol sem videl —.

V hipu sem zdrknil po vrvi nazaj
in bil spet v čolniču, ki je še vedno

Evrope, pomisliti pa je treba, da se je velekapital polotil brezobzirnega izkoriščanja samo tam, kjer je imel odpravo za nevednim in slabo organiziranim ljudstvom. Velekapital je danes ista surova sila, ki določuje svetovni politički neizprosno zamišljene smernice. Nagibi, ki ga vodijo, so: pohlep, brezčljivost in brezprimerna lakomnost po novih možnostih izkoriščanja. Velekapital je vrgel procvitajoče narode v krvavo kopel, velekapital je v štirih tednih grozne svetovne vojne s salonske zlobe daroval na tisoče in tisoče mladeničev, žen in nedoiznitov, otrok, velekapital je po končanem kravatem plesu premaganim narodom postavil sesalne cevi na sleherno žilo in velekapital se ne miruje, postavlja si je mnogo novih, še bolj umazanih ciljev! Tri leta se že prerekajo predstavitelji svetovnega velekapitala glede obnove porušenega sveta in še do današnjega dne niso prišli do končnih zaključkov. Zakaj? Ker njih opolep ni našel na nobeni konferenci pravega zadovoljstva.

V naši državi imamo veliko neukega, da se bolje izrazimo: nepismenega ljudstva. Slovenci smo, hvala Bogu, v tem oziru še na najboljši poti. Pri Hrvatih se razmere vidno boljajo, najslabše pa je na žalost v osrčju države — v Srbiji. Zato je srbski velekapital, kolikor ga je bilo in v koliko se je vezal z inozemskim, posebno francoskim, najbolj kritičen na revnega srbijskega kmeta, na mamega človeka. Kar je uganjala belgrajska „porodica“ (rodbina; to je običajni izraz za velekapitalistične pijavke srbskega ljudstva) s srbijskim zemljoradnikom, to je na Hrvatskem v istem smislu delala zagrebska čifutarija. V naši Sloveniji se židovska zalega nikdar ni mogla prav ukoreniniti. Odgovor je lahek. Zadruga misel je pri Slovencih našla odmeva. Oderuštvo v pravem pomenu besede nam je bilo pred vojno neznano. Slovenski obrtnik in trgovec, ki sta si z lastno močjo in z lastnim trudom ustvarila svojo bodočnost, sta se le nekoliko zavedala svojega pokolenja in nista pozabila, da sta sinova kmetijskih staršev. Zato sta bila povprečno solidna in oderuštvo v židovskem smislu jima je bilo tuje. Danes je vse to drugače. V novi državi se je velekapital okostil: 1. z neurejenimi razmerami v preobračju, 2. z narodnim oduševljenjem ljudstva. Velekapital je našel in podpihoval narodno razpoloženje širokih ljudskih plasti, sam pa je na tihem izdeloval jeklene verige, s katerimi jih je kmalu nato začel privezovati ob stebre svojih templjev — bank, delniških in komanditnih družb. In te verige se čedalje bolj in bolj oklepajo gospodarske neodvisnosti našega ljudstva. Nevarnost, ki nam preti, je velika in zato je resno treba premisljevati o načinih in sredstvih, s katerimi se bodo zatirani in teptani vrgli proti sovražnemu velekapitalu.

Kje je pomoč?

Stara prislovica pravi: „Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal.“ Kako modri so bili stari ljudje, ki so izrekli te besede, uvidevamo šele sedaj,

ko nas tarejo razne nevolje in nadlogi! Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal! Kadar pridejo volitve, pomisli dobro in previdno, komu boš povzročil svoje zaupanje. Ne poslušaj raznih političnih evangelistov, ki se bodo žejali v cedili samih lepih obljub. Veruj le tistim, ki bodo malo obljubili in so vse življenje poprej posvečevali stvar temu delu za blagor splošnosti. (Na priliki volitev si lahko sam pomagal. Če boš volil pošteno, načelno politično stranko, bo prišla državna uprava v poštene roke. Ne pričakuj pa čudežev, saj veš, da niti Bog ne more vsem ljudem ugoditi. Bodi pa uverjen, da je poštena parlamentarna večina (današnja večina v našem parlamentu je gnila) ona je sokriva vseh slabih razmer v državi; op. ur.) edino sredstvo, s katerim se zamore ljudstvo uspešno boriti proti velekapitalu.

Združite se v zadrugah!

Dugo sredstvo, drugo orožje, ki ga bo treba sukati, ako se bomo hoteli otresti kvarnega in razkrojevalnega vpliva velekapitalizma, je zadruga, Organizacija velekapitala moramo zastopati organizacijo ljudskega premoženja. Kmet, obrtnik, delavec, vsi se morajo združevati v svojih organizacijah. Organizacija je sicer nekaj brezdušnega, je neko oploje posnemanja, toda, kako se hočete boriti proti velekapitalu, ki vas ravno s pomočjo svoje siljane izvedene organizacije tišči ob tla in vam ne dopušča gospodarske svobode? Zato pa pravim: Ustanovljajte zadrug, kjer jih še nimate, in ne pustite umirati tistih, ki že obstojajo.

Cim več takih malih zadrug, pa bodisi da so to: nabavljalne, vinograde, denarne, gospodarske itd. — bodo sprejemale naše Zadrugne in Gospodarske zveze v svoje okrilje, tem lažje bodo nastopale proti izkoriščevalcem človeške družbe. Ne nosite denarja v banke, temveč v vaše posojilnice. Posojilnice so zadrugne naprave in služijo boju zoper velekapital. Kupujte svoje potrebščine pri drugih, kjer dobiš kot člani ceneje in s tem vplivate na zniževanje cen. Prodajajte svoje poljske pridelke, žirino itd., preko zadrug, in spekulativni mešetarji vas ne bodo guli, ter se debelili na račun vašega truda.

Rad priznavam, da so težkoče, ki ovirajo razvoj našega zadrugništva, velike. S posojilnicami, torej denarnimi zadrugami, se gre; uradni prostori so lahko v cerkveni hiši, župnišču ali kaplaniji. Navadno zadostuje mala sobica s pisalno mizo in železno blagajno. Drugače je glede konzumov (nabavljalne zadrug). Tu je treba pri merenih prostorov za prodajalno in skladišče. Isto je z gospodarskimi zadrugami, ki ne morejo nakupovati poljskih pridelkov, če nimajo obširnih skladišč. Toda v naših velikih vaseh, posebno ob žel. progi, in trgih bi se vendarle lahko dobilo kakšna gospodarska poslopja, ki bi se v ta namen uredila. Ponekod jih seveda nimajo in s tem je treba računati.

Kadarkoli bo slovensko ljudstvo na lastni koži začutilo, da mu gre za gospodarski obstanek (in ta čas je že

blizu!), bo moralo vse svoje neorganizirane stanove poklicati v vrste svojih gospodarskih organizacij. Zadrugništvo ne vrši samo gospodarskih nalog. Zadrugništvo je poleg socialne zakonodaje edino sredstvo, s katerim bo mogoče zaježiti socialno bedo, po manjkanje in ubožstvo. Poglejte si Dansko, Švedsko, Norveško, in prepričajte se, da v teh deželah s svojim razvitim zadrugništvom, visoko nabrazbo nizkih slojev, ni tistih v nebo vpijočih razlik med posejajočim in revnim razredom, kakor pri nas! Zganite se pravočasno, kajti kazalec se približuje 12. uri in gospodarska neodvisnost nas vseh, ki tvorimo slovensko ljudstvo, je v nevarnosti. Pomagajmo si sami in Bog nam bo pomagal!

M. G.

Bratje, nikar!

Ljubljanski list „Slovenski Narod“ je v svoji številki z dne 13. I. m. objavil članek „Davčni vijak“, katerem obsoja krivično predpisovanje davkov. Članek se glasi sklepno: Ta davčni vijak, ki ne upošteva dejanskih razmer in ki hoče iz malih davkoplačevalcev izprežati več, kakor ima sploh premoženja, je največja nesreča za našo državo, ker bo polagoma pri nas spravil vse dosedaj še najbolj zanesljive elemente v proletariatski tabor. Opozorimo državno oblast na to dejstvo, naj za Boga ne prenapenja strun in jo svarimo, ker bi lahko rodilo silno zlo. Napravite konec naravnost blaznim izgredom na davkov davkov, ki so se razpasi etno in izključno v bedni naši Sloveniji.

Dobro, da se „Slovenski Narod“ brambo naše bedne Slovenije, samo bojimo se, da je njegov rešilni klic prišel že prepozno in bo ostal glas v puščavi. Temu svarila na državno oblast bi mi dodali še drugo: nicer ne le v obrambo Slovenije — ampak v zaščito naše celokupne ujedinjene domovine Jugoslavije.

Kakor znano, so v Beogradu sestavili podrobni načrt ljudskošolskega zakona za celo državo. Prosvetni odbor ga že pili in bo prišel v doglednem času pred zakonodavno skupščino. V tem zakonskem načrtu je predvideno, da bodi srbohrvaščina učni jezik na vseh ljudskih šolah v državi.

Bratje, tega nikar! Mi vas ljubimo, kakor ljubimo tudi našo skupno domovino, toda pustite nam to, kar je tudi vam sveto, pustite nam naše narodne svetinje. Naj ne bo med nami ujedinenimi tremi rodniimi brati notemu odkazana usoda pastorka, naj nobeden brat ne vzbuja spominov na brezčutno mačeho staro Avstrijo, podajmo si roke kot enakopravni bratje, ki stanujemo v skupni rojstni hiši — vsak si pa naj svojo sobico opremi po svojem okusu in na skupni dom bodi dom sreče, bo nerazrusljiva trdnjava, ki bo odbila vsak naskok sovražnika. Mi Slovenci se bomo radi učili vašega narečja, bomo radi srkali krepilo iz vaše z junaštvom prepojene književ

nosti in vašega bajnega junaštva, toda rotimo vas, ne delajte sile, kajti sila rodi srd in odpor, enakopravnost pa rodi vzajemnost, ljubezen in moč, kar je prvi in glavni predpogoj za zdrav razvoj vsake države.

Viničarji in kuhanje žganja iz tropin.

O žganjekuhi je izšla uradna knjiga, ki prinaša navodila o prosti žganjekuhi za viničarje. Dotični odstavek ponatiskujemo:

I. Zakonodajni odbor je sklenil, da ne plačuje trošarine tudi za omejeno žganje, ki ga kuhajo obdelovalci vinograde (viničarji) iz vinskih tropin, pripadajočih jim kot del zaslужke, ki stanujejo na posestvu lastnika vinograde in če porabijo skuhano žganje le za svojo lastno potrebo. Čas za kuhanje žganja, ki se dovoli vinogradniku (lastniku vinograde) in viničarju (obdelovalcu vinograde) pa skupno ne more biti daljši, nego pripada vinogradniku po številu njegove družine. (G. d. p. d. 29. 11. 1921, št. 19.647; G. m. I. L. 13. 12. 1921, št. B III. 22. 162.)

II. Glede prijave in zatrosarinjenja žganja, ki se je skuhalo trošarinske prosto za domačo potrebo, a se namerava dati lastniku žgalne priprave kot odškodnina za to, ker je posodil kotel, veljajo ta le določila:

1. Zatrosariniti se mora količina (število litrov) žganja, ki se bo oddala lastniku kotla. Ta količina bo pavčno vnaprej znana, ker se pogodita proizvajalec žganja in lastnik žgalne priprave že vnaprej, kolikoli bo odškodnina za izvesten čas (izvestno število ur), ko se bo kuhalo žganje ali pa za vsak kotel vsako polnitev drozge, ki se bo skuhala. Če se pogodi odškodnina po številu polnitev, se ugotovi to število po količini pripravljene drozge.

Če osumi finančna kontrola, da se ni prijavila dejansko pogojena količina žganja, je njena naloga, da stvar preišče in ugotovi, kolikoli je dejanska količina žganja, ki se je dala lastniku kotla. Če se dokaže, da se je dala večja količina, nego je bila prijavljena in zatrosarinjena, ali pa, da od dana količina sploh ni bila prijavljena, se postopa po točki 135 člena 118 troš. prav. (zaradi tihotapljenja).

2. Ker se mora vložiti prijava in plačati trošarina vnaprej, ko se se upve, kolikoli bo dejanska jakost izdelanega žganja, se mora vzeti za podlago odmere trošarine povprečna jakost žganja s 25%. Trošarina znaša torej po 20 K (5 dinarjev) za vsak liter oddanega žganja, t. j. po 20 dinarjev za hektolitrsko stopnjo alkohola.

3. Prijavo vložiti in trošarino plačati mora proizvajalec žganja in ne morda lastnik kotla.

4. Prijava se mora vložiti pisмено na navadnem papirju, enako kakor prijava o prodanih količinah žganja po točki 75. člena 116, troš. pr.

5. Če se odškodnina ne daje v žganju, temveč v kaki drugi protitvugi, ni povoda za postopanje finanč

plul tesno ob ladijski steni. Zatisnil sem oči, da bi se navadil na temo, in sem legel na dno čolna.

Hitro je in hitro je plaval „Hispaniola“ in njen mali spremeljevalec z njo. Ze smo bili v eni vrsti z ognjem na obali in nevzdržno nas je nesel tok proti jugu.

Kar se zaguga ladja in se zasuže skoraj za četrt kroga. Obenem zadonijo divji glasovi na krovu in korakajo zaropčajo na stopničnih kabine.

Pijanica sta končno opazila nesrečo —

Tesno sem se stisnil na dnu čolna in priporočil svojo dušo stvarniku. Vsak trenutek sem pričakoval, da podeta ladja in čoln treščita ob skalo in se razbija — in konec bo mojega potovanja —

Ure in ure sem tako ležal. Gorincoj, sem in tja so me gonili valovi — zdajpazdaj me je oškropilo morje, u-trujenost se me je lotevala, brezčutna otopenost je legla name, in končno me je objel spanec in zaspal sem v guga-jočem se čolnu in sanjal o domu in o materi —

XXIV.

Svetel dan je bil, ko sem se prebudil.

Moj čoln je plaval ob jugozapadnem rtu otokovega. Solnce je že stalo precej visoko, pa zakrival ga je še „Dajnogled“, ki je na tej strani otoka v navpičnih stenah strmo padal v morje.

Komaj četrt milje sem bil od obale in mislil sem si najprvo, da ne bo težko priti na suho.

Pa izgledalo je drugače!

Jugozapadno obrežje je bilo skalnato in strmo in divje so se zaganjali valovi ob pečine. Če bi si bil upal tu blizu, zdrobili bi me bili, in če bi bil tudi prišel do obrežja, bi se bil zastonj trudil ob strmih čerch navzgor.

Pa to še ni bilo vse;

Na gladkih obrežnih stenah sem zagledal velike, mastne živali, leno so lžale na solcu in zdajpazdaj je katera z glasnim truščem planila v vodo in skale so odmevale od njihovega lajanja.

Pozneje sem zvedel, da so to morski levi in da nikomur ne storijo nič žalega. Toda v tistem trenutku so mi črne živali naredile tolik strah, da bi za nobeno ceno ne bil šel na suho, tudi če bi bilo obrežje dostopnejše.

Rahel, pa stalen veter je pihal od juga. Razen tega je tekla močan mor-

ski tok krog južnega rta otokovega in se na zapadnem obrežju obrnil severu. Ni mi torej bilo treba druga-ko prepušiti se vetru in morju, pa sta me nesla na sever. Tam se mi bo, tako sem sodil, gotovo ponudila ugodnejša prilika, da pridem na suho.

Čutil sem se, s kako lahkoto je obvladal čoln tudi velike valove. Malo je poskočil in zaplesal, pa je bil preko takega sinjemodrega, belo ovenčanega brega globoko spodaj v dolini med dvema valima.

Poskušal sem vestati. Pa komaj sem se ganil, že je izgubil čola ravnotežje, veliki vali so pljusnili nanj in ga zalili, mene pa vsega premočili.

Ni bilo druge pomoči — mirno sem moral obležati na svojem mestu in se prepustiti usodi.

Strah me je bilo, pa poguma nisem izgubil. Izplaval sem s klobukom vodo iz čolna, nato pa opazoval, kako se je delal pot med valovjem.

Kakor hribi na celini, tako tudi ti vodni bregovi niso bili povsod enako visoki. Strmi vrhovi so na njih me-njevali s prelazi, ravnici in dolinami. Sam sebi prepuščen si je čoln iskal svojo pot čez take prelaze in se izogibal strminam in grebenom.

„Dobro“, sem pomislil, „pa bodem pustil čoln, naj gre svojo pot! Na ugodnih mestih pa mu pomagam z vestanjem proti bregu!“

Rečeno storjeno, Mirno sem ležal v čolnu, se naslanjal na komolce, opazoval morje in skušal od časa do časa s lahkim udarci vesla dati čolnu smer proti obrežju.

Počasi je slo, pa slo je. Blizu in blizu mi je prihajalo obrežno skalovje in zeleno drevje in računal sem, da se mi bo posrečilo priti na suho pri prihodnjem rtu.

In skrajni čas je bil zame. Solnce je žarelo z neba, vroče je bilo, sluzna morska voda se mi je sušila po obrazu in na ustnicah, — silno me je žejalo. In zelenje in bregovi, ki so mi bili tako blizu, so se povečavali moje muke.

Približal sem se rtu, da bi bil skoraj lahko skočil na skale — pa me mojo nesrečo je bil tok močnejši nego jaz, — zanesel me je mimo —

Obupaval bi bil, da me ni v tistem trenutku zamotil nov, nenavaden pri-zo —

Ko me je zasukal tok krog rta proti severu, sem zagledal pred seboj „Hispaniola.“ (Dalje prihi)